

KASVATUS.

Nr. 10
4 aastakäik.

M A I
1922.

A. Albo.

1920.

KASVATUSTEADUSLINE AJAKIRI.

EESTI ÕPETAJATE LIIDU HÄALEKANDJA.

SISU:

1. Joh. Käis: Õpetajate ettevalmistuse ülesanded ja seminaarid.
2. A. Kuks: Koolinoorsoo ideaalidest.
3. A. Parts: Tartumaa loodusteaduse, geograafia ja koduloo õpetajate konverents.
4. T.: Õpetajaskonnale arutuseks.
5. KROONIKA: Pedagoogiline nädal. — Ülevirumaaline lastepidu. —
6. Rahvusvaheline õppevahendite näitus Tallinnas. — Lõpueksam avalikkudes ja õigustega era keskkoolides. — Järvamaa õpetajate päev.
7. ORGANISATSIOONIDE TEATED.
8. Kõigile õpetajaile.
9. AJAKIRJANDUS.
10. Uued raamatud.

Toim. aadress: Pikk tänav nr. 54, telefoni nr. 14-63.

Ajakirja

"Kasvatuse"

endiseid aastakäike

on nüüd kerges köites (brošüürilt) ajakirja talitusest saada.

Üksikute eksemplaaride hind:			
1919. aastakäik	120	marka	
1920. " "	350	" "	
1921. " "	450	" "	

Suuremal arvul tellijaile
25—30 prot. hinnaalandust.

1921. aastakäikude eksemplare on
järel ainult õige piiratud arvul.

E. Õ. L. kirjastustoimkond
(Tallinn, Pikk tän. 54).

Eesti Õpetajate Liidu häälekandja.

Nr. 10.

Mai 1922.

4. aastakäik.

Õpetajate ettevalmistuse ülesanded ja seminaarid.

Joh. Käis.

Nimetatud ainete iseäraline tähtsus õpetajale on ka suure tähtsusega põhjus, mis teataval määral omapäraselt korraldatud üldharidusklasside kaheksa seminaaride jaoks räägib. Lühikesel ajaga, näit., 1—2 aasta jooksul ei ole võimalik midagi suuremat saavutada laulu ja muusika, käsitöö jne. alal, kui meil ei ole mitte erikool, sellel ehk teisel alal. Pedagoogilise õppeasutuse ülesannetele vastavalt korraldatud üldhariduslike klasside alalhoidmine seminaaride juures ei käi siiski vastuoksaks eelpool toodud põhimõttele — üldharidusliku kutseharidusest lahutatud, sest ka sel korral hakkaks pedagoogiline ettevalmistus alles pääle üldhariduse lõpetamise. Selle juures oleks aga seminaari katsus all antud üldharidus juba tulevase pedagoogilise tegevuse poole sihitud.

Kokkuvõttes leiame, et meie oludes kõige otstarbekohasem oleks õpetajate ettevalmistuseks seminaarid 2 puhtpedagoogilise klassiga ja 4 üldharidusliku klassiga, mis andeliste klassidena korraldatud on ja üldhariduse keskkooli ulatuses annavad. Selles mõttes võiks reformeerida praegused seminaarid ja meie arvates ei tule kahelda reformi häis tagajärgedes. Väliselt ei muudaks

niisugune uuendus praeguses seminaarides midagi suuremat, ainult vabastaks kaks viimast aastat üldhariduslikest ainetest. Siis tuleks veel välja töötada iseäralised nõudmised sisseastujailt seminaaridesse, et tõesti nende hulgast anderikkamaid välja valida. Sisseastuda soovijaid on, nagu näitab tegelik elu, küllalt selleks, et valida saaks. Kas oleks seminaari üldhariduslike klassides õppijailt seminaari põhiklassidesse sisseastamine kohustav? Saksamaal „Aufbau“-klassides õppijailt niisugust kohustust päale ei panda, meil aga tuleks sarnane nõudmine üles säada. Meil ei ole nii palju jõudu, et õpetajate ettevalmistuse ülesannete arvel üldharidust anda. Kui aga selguks, et üksikud õpilased tõesti ei kõlba, siis tuleb neid aegsasti juba seminaari üldhariduslikest klassidest kõrvaldada. Et seminaari ainult anderikkamad sisse pääsevad, siis ei või niisugused nähtused tihti ette tulla.

Kuid võiks ka teise tüübilised seminaarid luua — ainult 2 põhiklassiga keskkooli lõpetajailt. Kui esimene tüüp loomulikult maal ja väiksemis linnades areneks, oleks viimane mõeldav suuremais keskkoolides, kus tarvilik arv keskkooli lõpetajaid võib leiduda, kes ülikooli sisse ei pääse. Et tähtsamaks ta-

kistuseks ülikooli sisseastumiseks ja sääli õppimiseks aine line kitsikus on, siis tuleb ka sel korral neile noortele, kes seminaaris edasi õppida tahavad, m a k s u t a haridust anda. Selle vastu võiks ehk ütelda, et õpetaja kutse peaks valima isikud pedagoogiliste kalduvustega ja ei oleks otstarbekohane seminaariesse kehvemaid koguda, kellel aga pedagoogilised anded puududa võivad. Meie ei arva, et õpetaja kutsele ettevalmistuseks tingimata mingisugused iseäralikud anded tarvis on, sest iga normaalselt arenev inimene õige ettevalmistuse järele hää õpetaja võib olla. Kas on meil niisuguseid õpetajaid palju, kellel selleks iseäralikud vaimuanded sündimisest on antud? Pääle selle teame, et suur osa praegusist õpetajaist isegi puuduliku üld- ja pedagoogilise haridusega on ja selle pääle vaatamata siiski kaunis rahuloldavalt oma tööga toime saab. Tüseda ettevalmistuse juures oleks nad kahtlemata hää õpetajad olnud. Just ettevalmistuse puudulisusega tuleb seletada, et senni ainult a n d e k a m a d isikud hää õpetajad olid, kuid arvame ka, et nende anded mitte ainult pedagoogika alaga piiratud polnud.

Mis võiks kahetüübiliste seminaaride vastu öelda? Kas ehk ei riku õpetajate ettevalmistus kahel teel ühtluskooli põhimõtet? Õpetajad, kes 5-aastase keskkooli lõpetand ja pääle selle veel 2 aastat seminaaris õppind, oleksid nagu eesõigustatud nendega võrreldes, kes 6-aastase seminaari lõpetand, sest arvatakse, et 4-aastane õppimine igal juhutamisel vähem, kui 5 aastat õppimist annab. Meie küll ei mõtle nii. Õppetöö otstarbekohasel korraldusel (praktilised tööd, iseseisvad harjutused, paremad meetodilised võtted j. m.) võivad anderikamad õpilased 4 aastaga isegi kaugeemale jõuda, kui 5 aastane õppimine halvemais tingimuis.

6-klassilise seminaari vastased toonitavad ka, et õpilased seminaari liig noorelt sisse astuvad, millal neile pole veel selged oma anded ja kalduvused elukutse kohta. Juba eelpool tähendasime, et iseäraliste pedagoogiliste kalduvuste nõudmine õpetajakutse valikus suurel määral ainult muinasjutul on põhjendatud, sest iga normaalselt arenev isik, iga vaimliselt terve ema ja isa võib lapsi kasvatada ja õpetada, iseäranis kui tal selleks eriteadmised ja os-

kus on. Mida rohkem aega viibib laps ehk noor õppeasutuses, mille eesmärk on õpetajate ettevalmistus, seda parem: ta harjub mõttega tulevase kutse kohta, võtab ta omaks, ja seminaari lõpetamisel võivad õpetajaks ka mõned neist jääda, kes muidu õpetaja kutset ei oleks valinudki. Kahtlemata, annab iga kool ja õpetajad oma kasvandikele teatava tõuke kutse valikuks. Seminaaries on kooli juhtiv mõju suurem, kui üldhariduslikes keskkoolis — ta on ühtlane, kindel ja selge. Sellepärast, on isegi soovitav, et lapsed nooremalt seminaari astuksid ja sääli pikemat aega viibiks. Kui aga siiski tuleks ette, et mõned õpilased oma iseloomu poolest õpetajaks ei kõlbaks, siis leiaks seminaari nõukogu õige aja sarnaste õpilaste kõrvaldamiseks, nagu juba ülalpool tähendatud.

Meie kooli- ja haridustegelaste keskel on liikumas ka mõned teistsugused kavatsused pedagoogiliste õppeasutuste oludes algkooli õpetajate ettevalmistamiskorraldamise kohta. Arvatakse, et meil seks oleks otstarbekohane pedagoogika instituut — kõrgem erikool 2-aastase kursusega. Niisugune õppeasutus läheneb põhimõttes meie 2-he klassilisele seminaari tüübile, sest ka kavatsetav instituut oleks ainult pedagoogiline õppeasutus ilma üldhariduslise kursuse ja sisseastumisel nõutakse küpsustunnistus. Kuid muidu läheb tulevase instituudi kava, nii palju kui meile teada, kaheklässilistest seminaaridest tublisti lahku. Esiteks, instituudi kava autorid (Kuks, Brüller) kujutavad teda kõrgema õppeasutusena ja isegi üheväärilise ülikooliga. See mõte on muidugi ekslik. Tõepoolest, kuidas võiks 2 aastat õppimist instituudis ühevääriline olla 3—5-aastase teadusliku tööga ülikoolis, iseäranis, kui veel arvesse võtta, et tubli osa õppeajast instituudis harjutusteks õpetamises või proovitudideks ära kulub. Teiseks, tahetakse instituut nii korraldada, et iga klassis kunni 200 õpilaseni oleks. Teiste sõnadega, see tähendab, et iga klass või kursus 8—10 paralleeliga. Selles on kavatsuste nõrgem külg. Nii suure paralleel-klasside arvu juures oleks just tähtsam osa õpetajate ettevalmistustööst — praktika tunnid ja nendega ühendatud konverentsid ning teised tööd õige raske ehk koguni võimata läbi viia. Ja veel üks asjaolu mis ka tähtis: missuguseks automaadiks

peaks muutuma instituudi professor või teise nimega õpetaja, kui temal ühte ja sama loengut ehk tööd 8—10 korda tuleks korrata! Pedagoogika igatahes sarnast õpetajat-grammofooni ei tunnista. Pedagoogiline töö on ainult siis oma nime vääriline, kui temas loov element tugev on. Seda ei suuda ükski õpetaja anda, kui töö sisu ja võtted tihti korduvad.

Edasi, suure õpilaste arvuga instituuti võiks meil korraldada kõige rohkem 2. See tähendab, et tulevased algkooli õpetajad koguksid kaugemaist nurkadest ühte keskk kohta ja saaksid ettevalmistuse omaile tulevale tegevusele kaugel omast kodukohast, kuna algkooli õpetaja oma koolitöö just kodukoha ja tema ümbruse tundmaõppimisel peab põhjendama.

Ka tekiks mitmesuguste praktiliste tööde korraldamisel hinge- ja kasvatus-teaduses õige tõsised raskused, kui paralleelide arv suur; näit., kust võtta tarvilik arv raamatuid, õppevahendeid j. n. e. Sellepärast kaovad ära need plussid, mida instituudi kava autorid pääsajalikult jõudude ja raha kokkühoidmises tahavad näha, suurte miinuste ees, ja meie arust ei ole niisugune instituut algkooli õpetajaid ettevalmistava asutusena vastuvõetav. Küll võiks ettekujutada kõrgemat pedagoogika instituuti ülikooli juures keskkooli õpetajate ettevalmistamiseks, nagu seda oli Schelapuutini instituut Moskvas.

Mõnelt poolt räägitakse ka 3-klassilist seminaarest, kuhu algkooli lõpetajaid vastu võetaks. Niisugused seminaarid annaksid õiguse ainult 4 alamas algkooli klassis õpetada. Sarnane kavatsus on alla igasugust tõsist arvustust, kuna meil on olemas ühtluskooli esimene aste, 6-klassiline algkool. Aga see kavatsus on kokkukõlas nende koolimeeste vaadetega, kes ei taha kuidagi viisi leppida mõttega, et ka seminaarid üldharidust täieliku keskkooli ulatuses annavad. Oleme ju kuulnud arvamist, et praegused seminaarid keskkoolidega võrreldes (kas mitte Tallinna I reaalkooliga), kuhugi ei kõlba. Kuid kes seminaare ligemalt tunneb, peab teisiti mõtlema. Arvame, et alamseminaaride kaitsjad tõsisemate koolitegelaste seas meie ajal nii vähe leidub, et ei maksa seda mõtet pikemaile arvustusele võtta. Haridusministeeriu-

mil on ka mõned uued kavatsused pedagoogiliste õppeasutuste kohta, kuigi mitte küllalt selged ja kindlad. Hiljuti räägiti sääl pedagoogilistest harudest keskkoolide juures. Omal algkujul ei olnud need „harud“ oluliselt midagi muud, kui praeguste seminaaride kavad keskkoolide külge õmmeldult. Nähtavasti ei usu aga ministeerium pedagoogiliste harude eluvõimesse ja viimasel keskkoolide direktorite kongressil nägime juba üheaastaseid pedagoogilisi klasse keskkoolide juures umbes samal kujul, kui veneaegseis tütarlaste gümnaasiumes. Et esimene kavatsus ministeeriumis on kõrvale jäetud ja teine — üheaastased pedagoogilised klassid meie koolioludes pedagoogiliselt ja ka teaduslikult liig nõrgad, siis ei ole tarvidust ka neid pikemalt arvustama hakata.

Pedagoogilises ettevalmistuses on tähtis kindla teadusliku pedagoogilise aluspinna loomine, millele võiks rajatud olla tulevaste õpetajate praktiline ettevalmistus õpetamises. Niisuguse aluse annab tõsiselt läbitöötatud hinge- ja kasvatus-teaduse kursus ühenduses uurimistega ja vaatlemistega laste psühholoogia alal, tutvumisega üksikute õppeainete meetodikaga uuema pedagoogika nõuetele vastavalt tutvumine, igakülgselt koolitööga j. n. e. Suured ja laiad ülesanded nõuavad pikemat aega, ja sellepärast peaks puht pedagoogiline ettevalmistus 3 aastat kestma. Meie oludes on see nõudmine praegu läbi viimatu. Tuleb leppida kaheaastase pedagoogilise ettevalmistusega, jättes 7-aastase seminaari ehk kolmeaastase, kui tema juures ei tööta üldhariduslikud klassid) tuleviku eesmärgiks.

Pedagoogilise ettevalmistuse teoreetilise osa korraldamine on siiski kergem ja lihtsam, kui praktiline ettevalmistus koolitöös. Viimases iseäranis tähtis osa, meie arvates, langeb eeskujulikku algkooli peäle, mis iga seminaari juures tuleb asutada. Seminaaris ja tema algkoolis peavad paremad pedagoogid koondatud olema, kellel ei puuduks suurem algatusvõime kasvatus-töös, kes suudaksid kooli uemate pedagoogiliste voolude lähedal hoida ja tõesti eeskujul tulevastele õpetajatele töökooli alal anda. Seminaari algkooli võiks katsekooliks ehk eeskujulikkuks töökoollis nimetada, kuid

mitte harjutuskooliks. Seminaari algkoolis leiaksid seminaari kasvandikud kõige esiti eesküju õpetamiseks, võiksid juhatusel vilunud õpetajate käest saada ja ka ise harjutada koolitöös. Kuid just seminaristide proovitunnid selles koolis ei tohi esimesel kohal olla, selleks peavad pääasjalikult avalikul algkoolid teenima linnas, kus seminaar asub. Meie ei peaks neid eksitusi kordama, mis veneaegsete seminaaride ja instituutide juures olevate algkoolide aeglugu näitab. Praktika tundide korraldamine on küll juba eriküsimus, kuid siiski tahaks siin mõned põhimõtted ära tähendada. Esiteks, õpetamise praktikad juhatavad nii seminaari, kui ka selle kooli aineõpetaja, kus tunnid antakse. Üksikud katkendilised tunnid juhustlikult saadud teema pääle, nagu vanast oli, oma otstarvet ei täida. Selle asemel peab praktikandele võimalus andma pikemat aega lastega teatavas klassis töötada ja enam-vähem ümmarguse kursuse osa läbivõtata. Ainult sel viisil saadud tagajärgede põhjal oleks ka võimalik praktikandi töövõimet õiglaselt hinnata ja tema katseid arvustada. Ühe õppeaine proovitunnid võib praktikant ühes koolis ja ühe õpetaja juhatusel anda, teises aines aga teises koolis ja teise õpetaja juures. Niiviisi korraldatud praktika tunnid panevad töö laiale ja tegelikule alusele ja neil on ka veel see hääl küljel, et seminaristid juba seminaaris õppimise ajal tegelikule koolile lähenevad ja end temaga, kui ka õpetajaskonnaga seovad, mida ei suuda anda harjutused ainult seminaari oma algkoolis. Ka ei kannataks ükski kool tuntuvalt praktikantide ebaõnnestand katsete all, mis paratamatult siis, kui kõik proovitunnid ühes ja samas koolis korraldatakse, nagu see veneaegseis seminaaries oligi. Tuletame meele, et ka Saksamaal silmapaistvad koolitegelased praktilist ettevalmistust väljaspool pedagoogilist õppeasutust nõuavad. Meil kardetakse, et seminaristide proovitunnid avalikes algkoolis suurt segadust koolitöös sünnitavad, kuid see on asjata kartus. Omal ajal korraldasime praktika tunde pedagoogika instituudis (Vologdas) samal alusel ja saadud kogemused annavad meile julgust just niisugust teed soovitada.

Praktiline ettevalmistus aga ei peaks seminaariga lõppema. Seminaari lõpetajail tuleb veel vähemalt 2 aastat õpe-

tajate kandidaatidena seminaari õpetajate juhatusel töötada. Muidugi mõista, saavad praktikandid selle aja eest ka palka, kuigi alandatud normide järele. Seminaari lõpetajate juhatusel praktika aastate jooksul oleks kõige sündsam järgmisel viisil teostada. Kolm korda aastas — jõulu ja lihavõtte vaheajal ja kooliaasta lõpul tulevad kõik endised seminaari kasvandikud kokku konverentsile. Konverentsidest võtavad osa ka kõik õpetajad, kelle juhatusel praktikandid töötasid, ja pääle selle maakonna või linna koolinõunik. Konverentside ülesandeks oleks läbi harutada kõik need pedagoogilised küsimused, mis kas seminaari poolt praktikantidele ülesantud või neil ise praktikast tekkivad. Kui konverentsidest osa võtavad ka teised asjast huvitatud ümbruskonna õpetajad, siis võiks küll julgesti ütelda, et pedagoogiline ettevalmistus praktilisest küljest niisugusele laiale ja kindlale alusele säetakse, kus võimalik ka edu ja arenemine. Ühtlasi luuakse sel teel ka kindel side seltskonna, kooli ja seminaari vahel, side, mida ei tunne praegused õpetajaid ettevalmistavad õppeasutused ja mille puudus hääd mõju koolitöö pääle ei avalda.

Sarnasena võiks õppetöö korraldus meie seminaarides väljakujuneda lähemas tulevikus.

Siin tekib ka küsimus — kui palju peaks meil seminaare asutatama ja kas suudab riik neid kõiki üleval pidada? Esimesele küsimusele ei ole raske vastata. Praegu on meil umbes 3500 algkooli õpetajat. See arv aga peab kasvama 5 ja veel hiljem 6 aastase koolisunduse läbiviimisega. Võtame ettevaatlikult 4000 ja oletame, et õpetaja keskmine tegevuskestvus on 20 aastat (tegelikult vähem). Oletame ka, et kõik praegused õpetajad kutselised ja rahuloldava ettevalmistusega on, kuigi tegelikult asjaolud kurvema pildi annavad. Ka niisugusel korral peaks ühe-aastane õpetajate juurekasv 200 olema. Iga üksik seminaar võiks normaal oludes 25 uut õppejõudu aastas välja lasta, ja sellepärast kõige kokkuhoidlikuma väljarvamise juures peaks meil 8 seminaari olema, kui me tahame, et ometi kord meie algkooli õpetajad kõik vähemalt seminaari haridusegagi oleksid.

Mõte, nagu tuleks meil lähemas tulevikus õpetajate ü l e p r o d u k t s i o o -

ni karta (v. Kanni kirjutus „Päeva-tehes“ nr. 71) on tõesti tuulest võetud ja näitab ainult, kuidas võiakse arvu- sid ja fakte moonutada, et aga midagi seminaaride vastu rääkida.

Praegu ühtelugu tuuakse ka ette, et seminaarid liig suuri kulusid nõuavad ja et riik ei suuda neidki viit, mis praegu töötavad, üleval pidada. See arvamine on liialdatud. Kõige paremini selgub ühekülgsus ja objektiivsuse puudus samas kirjutuses (Päevaleht nr. 72), kus hra Kann seminaaride eelarvete põhjal otsusele jõuab, et meie seminaaride kasvandikud 3—4 korda kallimad, on, kui keskkooli õpilased. Selle juures vaikib autor, nähtavasti, sihilikult, et umbes 50% seminaaride eelarvest 1921. ja 1922. a. kooli asutamise kulud on, mis inventaari, raamatukogude, õppevahendite muretsemiseks ja töökodade sisseseade päle läheb. Arusaadav, et need kulud ainult esialgul suurend on. Kas ei ole samad koolid paratamata iga kooli asutamisel? Ehk taheti sellega ütelda, et polegi tarvis korralikku sisseseadet ega õppevahendeid seminaaris? Nii siis on arvud seminaari õpilaste ülevalpidamise kohta 2 korda suurendatud! Iga haridustegelane peaks aga teadma, et k u t s e h a r i d u s igal maal üldharidusest kallim on. Võtame, näituseks, Soome. 1917.—18. aastal tuli sääl iga seminaari õpilase kohta kulusid keskmiselt 1816 marka, kuna iga riigikooli õpilase päle riik 1914.—17. a. kulutas 397,6 marka ja erakoolides kõigest 148,1 mrka. (V. „Kasvatus“ nr. 17, 1920). Järgnevalt, kulutab riik Soomes iga seminaari õpilase päle 4,5 korda rohkem, kui keskkooli õpilase päle riigikoolis ja 12 korda rohkem, kui erakoolides. Niisama ka mujal. Ja kas kurdetakse sellepärast Soomes ja teistel kultuuri mail, et õpetajate ettevalmistus liig kalliks läheb, nagu seda sihilikult teeb meie parempoolne ajakirjandus hra Kanniga eesotsas. Nähtavasti, ei tunta meil veel tõe, et hariduse päle välja antud summad kõige suuremaid protsente tagasi toovad. Mis tõstab aga kutsehariduse kulusid, eriti seminaarides? Esiteks, seminaarides ei ole õppemaksu. Raske oleks uskuda, et meil haridus- ja seltskonna tegelasi leiduks, kes õpetajaid ettevalmistavais õppeasutustes õppemaksu sisseseadmist nõuaks, see tähendab, maksu selle eest,

et noored oma jõudu kõige tähtsamale ja väga vastutusrikkale, raskele tööle pühendada tahavad. Seda ei ole küll üheski kultuurriigis. Ja kui suur summa tuleks sellega riigikassasse? Ainult 1 miljoni ümber. Küll aga paneks õppemaks seminaares tee õpetaja kutsele kinni anderikkamaile lastele ja noortele rahva laiemaist kihtidest, maalt. Teiseks, seminaaride kasvandikele antakse toetust kas rahas või õppeabinõudena, toiduna j. t. Kuidas võiks teisiti olla, kui meie tahame, et rahvakooli õpetajad just rahva huikade keskelt välja kasvaksid? Nii on ka mujal kultuurmail. Soomes, näit., tuleb õpilaste toetussummade päle 1817.—18. a. üldisest seminaaride eelarvest 10%. Meil praeguste kõrgendatud eelarvete juures antakse seminaarele toetussummadeks 6% 7%, mis normaal eelarve juures oleks peaaegu niisama palju, kui Soomeski. Mäletame veel kõik, et veneaegseis seminaares õpilastele täielik ülespidamine anti, ometi ei arva mitte keegi, et tsaari valitsus iseäranis palju hariduse eest hoolitses. Teistest kultuurriikidest ei maksa muidugi rääkida: seal on pedagoogiliste õppeasutuste kasvandikkude toetamine loomulik nähtus, mis mitte kedagi imestama ei pane. Edasi, seminaari õppejõud saavad normaal palga 18 tunni eest 24 asemel keskkoolis. Seaduseandjad hindasid asjaolusid õieti, kui vähendasid tundide normi selleks, et seminaarides paremaid õppejõudusid koondada, mis rahva hariduse tõusuks ülitähtis tegur on. Riigikassal tuleb selle tõttu kõikide seminaaride kohta kokku umbes 1 milj. marka rohkem anda. Lõpuks, tõstab seminaaride kulusid praktiliste tööde korraldamine, tarvilise materjaali muretsemine selleks j. n. e. Seda peaks ka iga harilik keskkool tegema, ja kui praegu ei jõuta, siis peame kurba nähtust meie haridusalal konstateerima, mida seminaarides ette tulla ei tohiks. Nii palju jõudu ometi on meie riigil, et õppetöö pedagoogilistes õppeasutustes, kui riigikoolides tarvilisel kõrgusel hoida. Vast ehk jatkub neist selgitustest, et näidata, kui ühekülgsed ja vähe põhjendatud on üldised arvamisused, et seminaarid riigile „kole kallid“ on.

Kas on tarvilised ühise l u m a ja d seminaaride juures? Õppetöö ise loom seminaares (praktilised tööd, muusika harjutused, konverentsid j. m.)

nõuab õpilaste viibimist koolis peaaegu terve päev, sellepärast tuleks ühiselumajad soovitavaiks tunnistada. Veneaegsed seminaarid olid kõik kinnised õppeasutused. Saksamaal on osa seminaare ilma internaadita, kuid viimasel ajal hakkab kinniste seminaaride arv uuesti kasvama, (v. Handwörterbuch des Volksschulwesens Dr. Clausnitzer j. t.). See asjaolu, et ka meil seminaarid suuremalt osalt kinnised õppeasutused on (internaati ei ole Võrus), annabki vist põhjust seminaarides mingit isesugust „vaimu“ otsida ja isegi labaselt „bursast“ rääkida. Koolitegelastele on muidugi teada, et igal koolil on ja peabki olema oma „vaim“, mis kooli sisemise töö ja elu näitajaks tuleb võtta. Kuid see „vaim“ on midagi, mis õpetajate ja õpilaste peres ühise töö ja tegevuse tagajärjena sünnib ja mis seda tugevam, tervem, väärtuslikum, seda rohkem edendab kasvatuse- ja õppetööd, mida armsam, kodusem vahekord õpetajate enesete ja õpilaste vahel. Muidugi mõista, ei mõelnud „Päevalehe“ j. t. artiklite autorid seda vaimu. Mõeldi midagi inetut, halba, lõhkuvat, isegi riigivastast. Kuid niisugune „vaim“ võib tekkida üksikuil õpilastel igas koolis ja ei või kuidagi viisi iseloomustav olla ainult seminaarele. See süüdistus on samuti põhjendamata ja sihilik, kui teisedki ülaltoodud etteheited.) Tuletame meeles viimaste aastate sündmusi nii Tallinna kui ka teiste linnade koolis, mis näitavad selgesti, et kardetava „vaimuga“ õpilased isegi kõige „aristokraatlikumasse“ kooli võivad sisse pääseda.

Arvame, et üldist retsepti ühiselumaja küsimuses siiski ei võiks olla ja olud ise näitavad kõige paremini, kas on tarvilik internaat või ei. Igatahes, kui ühiselumaja korraldada tuleb, siis mitte endiste seminaaride eeskujul. Meie aegses ühiselumajas peaks iga 2—3 õpilast oma ette toakese saama, kuma lugemistuba, söögituba ja mõned teised ühised võivad olla. Sarnane ühiselumaja sissesead, muidugi mõista õpetajate järevalvel, on täiesti vastuvõetav, ja „bursa“ või mingit teist paha „vaimu“ ei

tule sääli karta. Ka arvame, et elamine ühiselumajas ei või suuduslik olla kõigile õpilastele.

Õpetajaid ettevalmistavate õppeasutuste korraldamisega on möödapääsematat seotud veel üks tähtis küsimus: kust võtta tarvilisi õppejõudusid seminaaride jaoks? See küsimus on samavõrd tähtis seminaaride tegevuses, kui algkooli õpetajate ettevalmistus uue kooli ülesehitamiseks. Praegu on meil väga raske kohaseid õpetajaid seminaaride jaoks leida ja ka lähemas tulevikus ei näe meie asjaolude paranemist selle poolest. Iseseisvat kõrgemat eriõppeasutust pedagoogika instituuti seminaaride õpetajate ettevalmistamiseks pole meil võimalik asutada seminaaride väikse arvu tõttu ja sellepärast peab seminaaride õppejõudude ettevalmistus samade pedagoogiliste õppeasutuste kätte jääma, kus keskkooli õpetajad ettevalmistust saavad. Praegu, kahjuks, niisugust õppeasutust ei ole veel loodud, kuid lähemas tulevikus tuleb loomulikult ülikooli juures kõrgem pedagoogiline instituut asutada. Aga seminaari õpetajad peaksid sellele haridusele veel midagi juure lisama, mis nende pedagoogilisi võimisi kasvataks ja tarvilisele kõrgusele tõstaks. Kõige õigem oleks täiendavat pedagoogilist haridust seminaaride õpetajaile väljamaal anda, mis neid uuemate ja paremate pedagoogiliste voolude keskele viiks ja arenemise ning edu meie kasvatustöös kindlustaks. Viimane nõudmine on väga tähtis, ja selle poolest peavad seminaaride õpetajad keskkoolide omist kõrgemal seisma.

Praegused seminaaride õppejõud kõik tarvitavad täiendavat pedagoogilist haridust, mida peaks neile väljamaal võimaldatama. Seminaaride seadusse tuleks sisse võtta punkt, mis Haridusministeeriumi kohustaks iga aasta teatava arvu seminaari õpetajaid edasiharimiseks väljamaale saatma. Siis võiks tõesti julge olla, et õpetajate ettevalmistus pedagoogilisest küljest ei tarduks ja meie rahvakool kiiresti kõrgemale järjele tõuseks.

Koolinoorsoo ideaalidest.

A. Kuks.

Hiljuti korraldatud ankeet „noorsoo ideaalidest“ näib kogu seltskonda huvitavat. Pea iga päev pööratakse minu poole küsimustega: kuidas ettevõtte õnnestas? kas said koolid oma ülesandega hakkama? kas vastasid õpilased ka tõsiselt ja avalikult? kas suudab Tallinna filosoofiline ühing oma ettevõtte lõpule viia? missugused ideaalid on siis meie nooril? jne.

Kindla vastuse kõigile küsimusile suudame anda alles siis, kui kogutud materjal põhjalikult läbi töötatakse ja see võiks sündida mitte varem, kui aasta pärast. Et aga seltskond ei kärsi nii kaua oodata, vaid tahab juba nüüd midagi teada, siis peame enese kohuseks esimese uudishimu rahuldamiseks asja käigust teatada nii palju kui võimalik.

Kuidas ankeedi läbiviimine õnnestas?

Andmete põhjal, mis meil käepärast, peame tunnustama, et kordaminek on parem, kui seda oodata võis. Linna koolid on peaaegu kõik, väljaarvatud ainult mõni üksik, juba ankeedi lehtede täitmise korraldand ja materjaali ära saatnud. Maakooldest on ka suurem osa oma töö teind, ainult 80 kooli, pääasjalikult Saaremaa ja Põlva koolid, kuhu materjal hiljem saadeti, ei ole veel ankeedi lehti tagasi saatnud. Neile saadeti korduvalt palve, uurimisega mitte viivitada. Kõigi andmete järele on loota, et üsna väike arv ankeedi lehti kaduma läheb.

Mis nüüd puutub sellesse, kas koolid on oma ülesandega hakkama saand, siis peab küll vastama jaatavalt. On püütud piinlikult instruksiooni järele käia. Protokollid on korralikult täidetud, lehed on kinniseis ümbrikest korralikult sisse pakitud, tihti on kirjadki juure lipatud, kus filosoofilise ühingu lehele jõudu soovitakse tähtsa ettevõtte lõpuleviimiseks.

Sama tuleb öelda õpilaste kohta. Äraütlemisi ja ulakaid vastuseid tuleb väga harva ette, igatahes mitte üle 1%. Asja pääle on vaadatud üsna tõsiselt ja püütud ka tõsiselt ja avalikult vastata. Tihti on paberile pandud kõige intiimimad soovid, milledest harilikult lei räägita lähemaile sõbrulegi. Selle poolest on materjal eriti suure väärtusega, mis ei

kaota oma tähtsust loodetavasti ka aastasadade järele, jäädes paremaks dokumendiks Eesti kultuurajaloo uurijaile.

Kas suudab Tallinna filosoofiline ühing oma töö ka lõpule viia?

Oleme kindlal arvamisel, et suudame. Küsimus seisab ainult selles, millal me lõpule jõuame. Praegu on tagasiõudnud lehtede gruppeerimine asukoha, soo ja vanuse järele käsil. Niipea, kui selle tööga valmis saame, hakkab sisuline ümbertöötamine. Töö tempo oleneb pääasjalikult kaastööliste arvust. Sellepärast oleks soovitav, et isikud, keda ettevõtetud uurimistöö huvitab, oma kaasabi ei keelaks. Ma mõtlen siin eestkätt filosoofilise ühingu liikmeid. Kui meie edaspidi ka samavõrd häätatlikkust, vastutulekut ja toetust seltskonnas leiame, kui sennini, siis loodame tuleva sügiseks tööga valmis saada.

Mis siis kujutab enesest meie noorsugu? Mis ta ülistab, millest unistab, mida igatseb? Täies ulatuses sest võime rääkida ainult tulevaval aastal. Praegu oleme õigustatud rääkima ainult ühest väikesest osast. Nimelt olen ma esimese mulje saamiseks läbi töötand 1000 keskkooli vanemate õpilaste lehte, päämiselt abiturientide omad, poisid ja tüdrukud segamini. Neist ja ainult neist 1000 õpilasest võibki meil praegu jutt olla. Vahet selgitab see ka teiste õpilaste hingeelu, aga meie ei hakka teadusmeeste ettevaatlikkusega siin mingisuguseid üldistusi tegema, vaid katsume lihtsalt konstateerida seda, mis neis tuhandes lehes leiame.

Vaatame nüüd, mis need 1000 lehte sisaldavad?

Küsimuse pääle: missuguse ameti valiks sa oma elukutseks, mis pärast? annavad 96% kindla vastuse, 4% jäätavad vastuse andmata, põhjendades sellega, et nad pole veel ise selgusele jõudnud.

Elukutsest ülistatakse kõige enam õpetaja ametit. 34% avaldavad soovi õpetajaks saada. Tuuakse ette järgmised motiivid: on võimalik kõige enam üldsuse kasuks töötada; et oma rahvast pimedusest vabastada; armastan lapsi ja soovin neid aidata; et ideaalseid tulevastiigikodanikke kasva-

tada; huvitab laste hingeelu ja selle arendamine enda kaasabil; huvitab suvivaheaeg; tahaks noori tütarlapsi korralikeks naisteks ja emadeks kasvatada.

Sjäs kütkestab noori rohke arvul arsti amet. 12½% soovivad arstiks, proviisoriks, naisarstiks, halastaja õeks saada. Motiivid valikuks on järgmised: Et ravitseda inimekonda pödurusest; saab rohkesti kasu tuua; sooviks abi anda säääl, kuhu ta praegu ei ulata; kõige huvitavam ja tulutoovam. Naisarstiks soovitakse saada seks, et uut elu vastu võtta.

Järgmisena kütkestab noori põllumehe amet. 8% soovivad tegelikeks põllupidajaks, taluperenaisteks, agroofnoomeks ja metsaülemaiks saada. Motiividena tuuakse ette: Tunnen, et selles midagi korda saata suudan; huvitab vabas looduses olla; on kasulik endale ja teistele; et kasu tuua isamaale; muud ametid ei huvita.

8% noori soovib teadusmeesteks saada. Siin nimetatakse eeskätt loodusteadust, keeleteadust, mõtteteadust, ajalugu. Motiiviks on huvi ja kuulsuse igatsus.

Edasi lähevad igasugused kunstnikud: klaverikunstnikud, maalikunstnikud, lauljad, tantsjannad jne. Kunstnikeks soovib saada 7½%. Motiivid: Armastan loodust ja on maalimiseks andi; kütkestab ja paneb pettumusi unustama; kõik muud elukutsed on kuivad; et kuulsaks saada; luule viib inimese reaalelust kõrgemale.

7% valivad omale elukutseks inseeberi ameti, motiveerides sellega, et amet on huvitav, tulutoov ja riiklikult tähtis.

4½% soovivad poliitikuiks saada — õigusteadlasiks ja majandusteadlasiks, — et kaotada valskust kohtutest; et korraldada Vabariigi algavat majandust.

3% ei soovi ühtki ametit, vaid soovivad mehele minna, saada eeskujulikeks emadeks, ausateks abikaasadeks. Motiividena tuuakse ette järgmist: Mugav elu, pole mingit raskust; huvitab; elu ilusam, pühim ülesanne on ema olla.

2½% valivad tagasihoidlikult ametniku elukutse. Motiivid: Arvan endale kõige kohasemaks; on kindlustatud haiguse ja vanaduse puhul palukiga.

2% soovivad kaupmehiks ja ärimehiks hakata.

Sama palju 2% soovivad merimehiks saada.

Ka kirjanikkudena soovivad 2% tegutseda.

1½% igatsevad sõjaväelastena isamaad teenida.

1% tahab kirikuõpetajana ja missionääradena igavest elu pärida.

Viimaks, ½%, sünnitavad üksikud vastsed, mis eelmistesse gruppidesse ei sünni.

Kokkuvõttes näeme, et 1) meie noored on kaunis teadlikud elukutse valikuks, ainult 4% ei ole veel selgusele jõudnud, 2) valitakse eeskätt aatelised elukutsed ja 3) ameti valimisel domineerivad kõrged motiivid — päämiselt isamaa ja seltskonna kasu. Ka rehkendatakse isiklikkude kalduvustega palju enam, kui materjaalsete tuludega.

Vaatame nüüd, kelle sarnane tahetakse olla ja mis pärast?

38% jätavad selle küsimuse pääle vastuse andmata ilma põhjendamata, kuigi nad teiste küsimuste pääle üsna tõsiselt ja avalikult vastavad.

20% vastavad, et nad ei soovi kellegi sarnane olla, motiividena tuues ette järgmist: Tahan iseseisev ja omapärane olla; ei leia oma väärilist; ei salli kopeerimist; tahan ise eeskujuks olla; tahaks uut inimsugu hakata, enesest alates; ükski eeskuju ei rahulda; ideed, mida mõtlen teostada, pole veel kellegi poolt avaldatud; olen enesega rahul; teised inimesed mulle korda ei lähe; tahan olla originaal.

2% leiavad eeskuju oma perekonnas; soovides jälgida kasema ta õrnuse ja ennastsalgava armastuse pärast, või isa ta tubliduse, õigluse püüdejõu poolest. Vendi ja õdesid ei nimetata kordagi.

5½% nimetavad isikuid lähemast ümbrusest, eeskätt nimetatakse õpetajaid. Motiivid: otsekohene; kindla iseloomuga; haritud; elurõõmus; alati tasakaalus; energiline; kategooriline; lõpmata tahtejõud; selge mõistus; soe süda; hoolas; korrekt; õiglane.

9% leiavad omale eeskuju Eesti tegelaste hulgast. Kui nimetatud tegelased asetada ritta selle järele, keda sa-

gedamini nimetatakse, siis saame järgmise rea.

Kreutzwald. Motiivid: Pärandas Eesti rahvale tähtsa teose. Elas oma rahvale. Oli suur patrioot ja rahvavalgustaja. Luuletaja. Hää arst.

Koidula. Motiiv: On midagi oma rahva jaoks korda saatnud. Oli suur isamaalane.

Tuglas. Eesti geenius. Ta töödes palju kannatust ja hirmu.

J. Tõnisson. Kindla iseloomuga ja suure tahtejõuga isik. Kõige õigem mees. Hää kõnemees. Isamaalane, arusaaja ja aitaja isik.

Fählmann. Motiiv: Töötas kui arst rahva kasuks.

Anna Haava. Õrn, kannatlik. Õrnad luuletused.

Juhan Liiv. Laiendas meie rahva silmaringi. Meeldib ta sügav hing.

Jannsen. Luuletaja, Eesti rahva päästja.

Weizenberg. Visa edasipüüdja. Töötas ainult inimkonna kasuks.

K. Päts. Külmavereline, arukas mees. Kindla iseloomuga ja tahtejõuga.

Aino Tam m. Kuulus lauljanna.

Ernits. Karskuse apostel Eestis. Tahaks tema sarnane olla, kuid mitte välimuse poolest.

Poska. Kaaluva rahuga ja erilise otsustamisvõimega isik.

Pitka. Julge, kindel, õiglane inimene ja tubli sõjamees.

Vilms. Truu, ustav isamaalane.

Dr. Mas ing. Aus ja kasulik seltskonna tegelane.

Lembitu. Ohverdas enese isamaale.

J. Hurt. Tugeva tahtejõuga isik, isamaalane.

Akel. Lihtne ja õiglane inimene.

M. Hermann. On oma helitöödega isamaale rohkesti kasu toond.

Kuperjanov. Tugeva karakteriga isik. Vahva sõjamees.

Kunder. Kindla iseloomuga isik.

H. Neggo. Arenend, tark ja hääsüdamlik inimene.

Lai p m a n n. Tüse töömees, püüdja isik.

Vilmer. Parem näitleja.

Olak-Mikk. Parem lauljanna Eestis.

Ploompuu-Vesterinen.

Energiline karskuse tegelane.

Lurich. Kehaliselt hästi arenend isik.

Klumberg. Kehalise kultuuri harrastaja.

$\frac{1}{2}\%$ leiavad omale eeskujuks Eesti kirjanduslikes tüübes. Nimetatakse nelja isikut: 1) Tiina Kitzbergi „Libahundist“.

2) Anni Vilde romaanist „Külma le maale“.

3) Elsa E. Petersoni teosest.

4) Lahvardi Kristjan Pärni nov. „Oma tuba, oma luba“.

See on kõik, mis Eesti avalik elu ja ilukirjandus on suutnud pakkuda noorile eeskujuks.

Vaatame nüüd, missugused muude rahvaste isikud ja inimkujud valdavad meie noorsoo vaimu.

8% valivad omale eeskujuks filosoofid ja kirjanikud. Filosoofidest nimetatakse kõige sagedamini Sokratest, kui ausat, tarka, õiglast inimest, kelle sõna ja tegu kunagi lahku ei läind, kes arendas inimkonda ja teadust, õpetades ennast tundma. Edasi nimetatakse Nietzschet, Rousseaud, Kanti, Spinozad, Voltaire'i, Aristotelest, Platon. Kirjanikest langeb valik kõige sagedamini Leo Tolstoile. Motiivid: Ideaalne, andekas kirjanik. Lihtne, tark, inimesearmastaja. Peenike inimese hinge tundja. Edasi lähevad: Lermontov, Dostojevski, Goethe, Schiller, Shakespeare, Ibsen, Merezhkovski, Dante, Anatole France, Viktor Hugo, Knut Hamsun, Nadson, Turgenév, Gogol, Puschkina.

$7\frac{1}{2}\%$ valivad eeskujuks poliitikategelased. Kõige sagedamini nimetatakse Napoleoni. Temast on väga suur arv õpilasi vaimustatud. Neid võiks järgmiselt ritta säada:

Napoleon. Motiivid: Hää administratuur. Tõstis isamaa ausse. Elas, aga mitte ei elutsend. Haruldane töövõime. Oli revolutsionäär, kes murdis tagurlikud valitsused. Kindla tahtejõuga isik. Kuulus sõjamees ja valitseja. Seisis väljaspool massi.

Jeanne d'Ark. Päästis oma surarahva orjusest.

Lloyd George. Suur diplomaat. Püüab praegust viletsust parandada. Suur riigimees.

Aleksander Suur. Kuulus isik. Vägev sõjajuht.

Julius Caesar. Osav ja tark inimene, kange iseloomuga.

Leenin. Ainuke aus inimene, kes ühiskonnale töötab. Suur organisaator.

Rockefeller. Võib rahaga suuri poliitilisi ja majanduslikke asju korda saata. Mõjuv isik.

Vilhelm Tell. Ohvrimeelne rahva vabaduse eest võitleja.

Washington. Suur kasvataja ja rahvuse ülesehitaja.

Üksikult nimetatakse veel Militiaadest, Lincoln, Francini, Lunatsarskit, Baden Poweli, Rosa Luxemburgi, Suvorovit, Liebknechti.

3% on vaimustatud teadusmehist. Esi-
meses reas sammuvad siin:

Edison. Motiiv: Surematu kuul-
sus. Ühiskonnale kasulik isik.

Newton. Kuulus teadusmees, uute
teede rajaja. Kõige targem mees mate-
maatika alal.

Darwin. Hää loodustundja.

Kolumbus. Julge merimees, käis
sääli, kus keegi polnud käind.

Mark. Tööraha filosoofia looja.
Tema teoste lugemine vaimustab.

Galilei. Kuulus õpetlane.

Üksikult on nimetatud veel Struve,
Lavoiser, Mendelejev, Ostvald, prof. Ein-
stein.

2% valivad eeskujuks kunstnikud.
Esi-
meses reas sammuvad siin:

Beethoven. Motiiv: Suurim
muusikamees. Püüdis kõrgemate sih-
tide poole. Tema töödes on sügav
hing.

Mozart. Kuulus helilooja.

Bach. Teravate vaimuannetega
inimene.

Mikel Angelo. Kuulus arhitekt-
kunstnik.

Leonardo de Vinci. Rahulik
elunähtuste vaatleja, kõigist arusaaja.

Isidora Duncan. Hää, eesku-
julik, ideaalne ema ja naine.

Üksikult on nimetatud Paganini,
Tschaikovski, Strauss, Veera Holodna-
ja, Gsovskaja.

2% ülistavad inimkasvatajaid. Esi-
mesel kohal seisab:

Kristus. Motiivid: Oli suur inime-
searmastaja. Läks teiste eest surma. On
minule kõik. Tema tee ja õpetus on ai-
nus selge tõde. Ta on minu hinge ra-
hustand. Tahan õndsaks saada. Armas-
tan teda. Tahaks nii suurmeelne olla,
et unustaks alati enese „mina“ ja töö-

taks ühiskonnale nagu Kristus. Oli ini-
mene, kes püüdis saavutada üldist õnne.

Maria Montessori. Lõi hu-
vitava õppemetoodi.

Luther. Tunnistas tööks selle,
mis õigeks pidas, ka siis, kui surm äh-
vardas.

Fröbel. Kuulus pedagoog.

Smiles. Meeldivad ta vaated ja
mõtted. Oli suure energiaga ja suutis
palju korda saata.

Vilho Reima. Sügav kasvatus-
teadlane.

Üldisest ilukirjandusest leiavad oma-
le eeskujuga 2½%, mille juures vaated
üsna lahkumise lähedased, üksikut kütkestavat
kuju ei ole, nimetatakse: Zaratustra,
Basarov, Brandt Ibsenist, Baron
Münchhausen, Dorothea Goethe, Liisa
Turgenevi teosest, Faust, Veera Gont-
scharovi romaanist „Obröv“, Graf Monte
Kristo, Pinkerton, Must kapten, Lee-
vin Tolstoist, Scherlok Holmes, Inse-
ner Needra „Maast“ ja mõned teised.

Kokkuvõttes näeme, et paljud, väga
paljud jätavad vastuse andmata, rohkes-
ti on hooplevaid vastuseid, kuid valik
siiski langeb silmapaistvate isikute pää-
le, motiivid kõrged: ülistatakse tahte-
jõudu, ohvrimeelsust, isamaalsust jne.
Üllatavalt vähe eeskujusid leitakse kir-
jandusest, eriti Eesti ilukirjandusest.
Kommunismi tegelärist on vaimustatud
ainult ½%.

Vaatame nüüd, mis armasta-
takse teha vabal ajal.

Selle küsimuse pääle vastavad kõik,
väljaarvatud vahest mõni üksik. Mis
siis armastavad noored vabal ajal teha?

66% vastustest räägivad enese hari-
misest. Nimetatakse järgmist:

Lugeda ilukirjandust, lugeda tea-
duslikke raamatuid, mõelda ja teistega
mõtteid vahetada; looduses viibida, loo-
dust vaadelda ja uurida; teadust (arsti-
teadust, majandust, ajalugu jne.) uurida,
joonistada; kirjandusega loovalt
tegeleda; seltskonnas viibida ja tema
tegevusest osa võtta; õppida; poliitikaga
tegemist teha.

26% räägivad lõbust. Nimetatakse
järgmist: muusikariistul mängida, spor-
tida; unistada; teatris käia; jalutada;
laulda; majet mängida; jahil käia. Kõi-
ke, mis lahutab meelt ja unustama pa-
neb igapäevast elu. Leiduvad ka üksik-
tud vastused, kus räägitakse igasugu-
sest lõbutsemisest ühes seltsimeestega.

4% armastavad vabal ajal näputööd teha, kodus toimida.

3% vastavad, et neil vaba aega ei ole.

1% armastab vabal ajal puhata.

Kokkuvõttes me näeme, et esimesel kohal seisab enese arendamine, teisel mõistlik lõbu ja kolmandal kodune töö.

Piit üsna meeldiv.

Neljas küsimus kõlas nõnda: mis võtaks sa ette, kui sul oleks palju raha? Selle küsimuse päale jätvavad vastuse andmata 2½%.

74% mõtlevad teda ära kasutada enese huvides, nimelt:

24% katsuksid jätkata edasiõppimist kõrgemais õppeasutuses,

21% läheks reisima,

5½% muretseks väärtusliku raamatukogu,

4½% kindlustaks enese majanduslikult,

3½% soetaks mõnusa kodu,

3% ostaks talu ja säeks ta eeskujulikult sisse,

2% anduks kunstile (laul, muusika, kirjandus),

2% avaks ärilise ettevõtte,

2% elaks kõigi mõnususetega.

Mõned käiksid teatris ja kontserdel; ostaks iluasju, riideid; ostaks mänguriista, harrastaks sporti; avaks tööstusliku ettevõtte; vabriku; ostaks õhulaeva; asutaks apteegi; tasuks oma võlad; raiskaks muidu; viimaseid vastuseid tuleb umbes ½% ette.

3% aitaksid vanemaid, õdesid, vendi.

18% tahavad seltskonnale ja riigile abiks olla. Siin nimetatakse järgmist: aitaksin vaeseid; toetaksin häädtegevaid asutusi; annetaksin rahvahariduse päale; asutaksin kooli ja ehitaks koolimaja; asutaksin vaestele lastele maksuta kooli; toetaksin õppivat noortsugu; asutaksin eeskujuliku haigemaja; katsuksin kodumaa majanduslikku järge tõsta; edendaksin karskust; annetaksin Vene näitjahädalisile; ehitaksin suure teatrimaja; asutaksin keemia laboratooriumi; asutaksin kunsti akadeemia; asutaksin raamatukogu ja seltsimaja; asutaksin kõrgema tehnika kooli; tasuksin riigi võlad.

1% on eriti laiad kavatsused. Tahe-

takse asutada üleilmne kunstnikkude kodu; katsuksin rahu ja armastust ilmas maksma panna; ehitaksin maja, kus kõik end õnnelikkudena tunneksid; võimaldaksin kõigile läheda elamise; toetaksin kogu inimkonna kasulikke ettevõtteid; kaotaksin ilma viletsuse ära; võitleksin rahvaste enesemääramise eest.

½% on revolutsiooniliste kalduvustega. Nad katsuksid kogu ilma korda ümber luua; püüaksid alamat rahvast vabastada rõhumise alt; teeksid kommuuni, sünnitaksid revolutsiooni.

1% ei soovi raha. Motiivid: raha viib inimese õigelt teelt kõrvale; raha vihkan kui hirmsat vaenlast; raha huvitab ainult nii palju, kui elu ülespidamiseks vaja.

Vastused pole pahad, esimesel kohal seisab jälle enesearendamine, teisel — setskondlised ja rahvuslised huvid. Priiskama hakata soovib ainult ½%, samuti ka revolutsiooni tegema.

Vastused viiendale küsimusele: mis tahaksid sa elus korda saata? ei ole veel läbi töötatud.

Üldine mulje esimesest tutvumisest meie noorsoo ideaaliga nii minul ja arvatavasti ka Teil, austatud kuulajad, pole halb. Soovist teoni on muidugi vaks vahet. Ei ole ju tegelik elu kunagi nii kena kui kujuteldav, igatsetav, kuid siiski pole tähtsusetu, mida igatsetakse, keda ülistatakse, millest unistatakse ja sellest küljest jätvavad meie noored üsna rõõmustava mulje, ta on aateline, patrioodiline, õppehimmuline, täis tuld ja energiat. Viimased kirjutused meie noorte kohta on silmanähtavalt ülekohtused olnud: on liiga kiirelt üldistatud. See, mis käib ½%, kõige enam 1% kohta, on laiendatud kogu noorsoo päale. Noorsugu on nagu mühav mets, mis nõuab harimist ja hoidmist, sest ka kõige kenamas metsas leidub kõveraid puid, ja mida kenam mets, seda enam meelitab ta vargapoisse, kes kipuvad teda rüvetama. Meie, vanema põlve ülesanne seisab nähtavasti selles, et seda kaunist metsa kaitsta, hoida, harida, olla talle juhitvaks nõuandjaks igal raskel silmapilgul, hoolitseta, et iga puu sirgena, kõrgena meie riiki ja rahvast kaunistaks.

Tartumaa loodusteaduse, geograafia ja koduloo õpetajate konverents 18. ja 19. aprillil.

A. Parts.

Tartu Õp. S. liikus kord mõte seesugust ülemaalist kongressi kokku kutsuma, kuid talitades ettevaatlikult, jäadi maakonna konverentsi juure. Konverents pidi kongressiks kogemusi andma.

Peab tähendama, et informatsioon konverentsi eel nõrk oli, paar ajalehe teadet ja muud midagi; sellepärast oli ka „maakond“ kaunis õredalt esitatud. Osa võtmas olid Tartu linnast 60, väljastpoolt Tartut 22 õpetajat ning pääle selle mõned külalised.

Töökava kokkusaadmine ei olnud, kahjuks, ka just õnnelik, vist vähe oli aega kõnelejate kutsumiseks j. n. e. Kuid siiski peab alguses kohe tähendama, et konverentsi kordalainuks pidada võib, vähemalt ei lootnudki kokkukutsujad temalt enam saada. Konverentsi avas 18. apr. kell 11 Tartu linna koolivalits. juhataja A. Reeben. Ta soovis tõsist edu esimesele loodusteadlikeude distsipliinide õpetajate konverentsile Eestis. „Tere tulemast, sõbrad, kolmeaastase raske töö juurest vabas Eestis!“ — hüüab ta lõpuks.

Selle järele valiti konverentsi juhatajateks õp. E. Markus ja A. Reeben, sekretariaati A. Parts, J. Jänes, A. Fluss ja J. Neuman.

Esimese punktina oli päevakorras kolm loodusteadlikku kõnet, millel enam puhteaduslik väärtus pidi olema.

Prof. T. Bucholtz kõneles sellest, et meie Eesti loodusteadlased väljamaa esikujul kodumaa looduse ja mälestusmärkide kaitseks tööle hakkaks. Kadumas on meil palju huvitavat. Kaitse alla võtma peaks mõned maastikud, geoloogilised paljastused, metsad ja ka üksikud loomad, linnud, taimed, mis nähtavasti kadumisele lähenevad. Paar aastat õhutab Looduskaitse Selts mõtet Virumaale väikest metsaala valitsuselt lunastada, et sinna „Eesti rahvuslist parki“ asutada. Virumaalt võiksime väljamaal kadedust ärajava maastiku tüübi alles hoida.

Looduskaitse mõte leidis koosolejates sooja poolehoidu. Järgmised kõned olid prof. J. Piiperilt „Lindude rändamise põhjuste üle“ ja E. Markuseilt „Geograafilise maastiku mõiste selgitamine“.

Pärast lõuna vaheaega algas konverentsi metoodiline osa. A. Reeben kõneles „õppekäikude korraldusest ja vajadusest“, S. Sütt „Koduloo õpetamise sihtidest“ ja M. Univer „Geneetilise printsiibi tähtsusest loodusloo metoodikas“.

Järgnevail läbirääkimisel võeti üksmeelselt resolutsioonid vastu:

1. Ekskursioonid on tingimata tarvilik osa loodusloo, geograafia ja koduloo õpetamisel ja neile tuleb õppekavas kindel koht anda.

2. Õppekäigul olgu kindel siht ja ta olgu varem ette valmistatud.

3. Õpetaja ise peab kohta tundma, kuhu ekskureeritakse.

4. Õppekäigu materjal ja muljed tulevad pärast ära kasutada.

6. Õppekäike on tarvilik õppetöö ajal korraldada.

6. Õpetajate täienduskursustel antagu praktilist ettevalmistust õppekäikude korraldamiseks.

Teisel päeval töötasid loodusteadlased ja geografid lahus.

Loodusteadlikes sektsioonis kanti järgmised referaadid ette: A. Reeben „Bioloogiline meetod“, P. Kogerman „Keemia alg- ja keskkoolis“, J. Käis „Loodusteaduse õppekavad“ ja H. Mänik „Suguelu käsitlemine koolis“.

Geograafia sektsioonis refereerisid D. Koppel „Geograafia õppeabinõudest“, E. Markus „Üldgeograafia keskkoolis“, J. Rumma „Geograafia kirjandus 1921. a.“. Kavas oli veel A. Partsi „Kodumaa uurimise teostamine“, kuid jäi aja puudusel ära.

Üldkoosolek võttis järgmised sektsioonides läbi töötatud resolutsioonid vastu:

A. 1. Keemia ühes mineraloogiaga peab omama keskkooli õppekavas iseiseiva õppeaine koht.

2. Humanitaar-harus tuleb loodustead. tundide arv XI. õppeaastal 2 võrra suurendada. Ladina keele tundide arvel, need 2 tundi määratakse füüsika jaoks.

3. Reaal-harus tuleb tundide arv XI. õppeaastal 1 võrra suurendada ühiskonna õpetuse arvel, see tund määratakse tervishoiu jaoks.

4. Praktilised tööd loodusteaduse õpetamisel on ilmtingimata tarvilikud. Nende korraldamiseks tulevad ära kasutada miitesunduslikud tööõpetuse tunnid reaalharus IX—XI. õppeaastani, sest usuõpetus mittesundusliku õppeainena kahel viimasel aastal, kus sundusliku õppeainena on eetika võetud, peaks välja jääma.

5. Suvekursusil õpetajaile ligemalt tutvustada õppekavade seletuskirja.

6. Aine ja tundide jaotus oleks järgmine:

VII. õppeaastal 2 t. anorgaanilist keemiat mineraloogiaga ühes praktiliste töödega, 2 tundi bioloogilisi aineid — botaanika ja zoologia.

VIII. õppeaastal 2 t. keemiat, mineraloogiat ja kristall.; — 2 t. bioloogilisi aineid — bot. ja zoologia.

IX. õppeaastal — reaalharus 3 t. füüsikat, 2 t. taimede anatoomiat ja füsioloogiat, 1 t. orgaanilist keemiat. Humanitaarharus 1 t. füüsikat, 2 t. taimede anatoomiat ja füsioloogiat.

X. õppeaastal reaalharus 3 t. füüsikat, 2 t. inimese anatoomiat ja füsioloogiat. Humanit. harus 2 t. füüsikat.

XI. õppeaastal — reaalharus 3 t. füüsikat 2 t. üldloodust., 1 t. tervishoiu. Humanitaarharus 2 t. füüsikat, 2 t. inimese anatoomiat ja füsioloogiat ühes tervishoiuga.

7. Taimede määramine peaks võetama koolide õppekavasse, sest ilma taimede tundmiseta pole võimalik aru saada täielikult botaanilisest ja üldbioloogilisest kirjandusest.

8. Soovitav, et iga õpilane teatud arvu taimi korjaks, herbariseeriks, ära määraks ja õpetajale näitaks. Selleks tuleb õpilastele enne juhatust anda ja töötundidel ühiselt mõned taimed ära määrata ja herbaariumi jaoks korraldada.

9. Õpilastele tuleb seletada, et haruldasi taimi, mis on meie kodumaal kadumas, ei tohi korjata, sest need käivad looduskaitse alla.

10. Kooli raamatukogus peaks olema mõni taimede määraja õpperaamat üldiseks tarvitamiseks.

11. Konverents tunnistab tungivalt tarvilikuks loodusloo kursuses käsitada inimese toomuliku suguelu bioloogiat, nähes selles asjalikku teed kõrvaldada õpilastelt tänava väärseletuste mõju ja

valmistada neid tulevasteks iseseisvateks perekonnaliikmeiks.

12. Et suurem osa õpetajaid inimese kui ka üldist suguelu käsitava kirjandusega tarvilisel määral tuttavad ei ole, siis on vaja seda ainet kõigil eeltulevail loodusloo suvekursusil teoreetiliselt kui ka eeskujulistest tundides käsitada.

B. 1. Geograafia õpetamise lähtekohaks on kodumaa. Selle käsituseks puuduvad aga praegu korralikud kaardid, pildid, tabelid j. m. Konverents leiab Haridusministeeriumi kaasabi Eestimaa geograafia õppevahendite soetamisel hädasti tarvilise olevat.

2. Maateaduse kursus-keskkoolis tuleb rajada üldgeograafiaale.

3. Üldgeograafia õpetus tarvis ühendada vastavate praktiliste töödega.

4. Üldgeograafia kursus tarvis mahutada osade kaupa — vastavalt õpilaste arenemisele end. IV., V., VI. ja VII. klassi õppekavasse.

5. Et geograafia õpetamisel iseäranis suur tähendus on õpilaste arenemisel, tulevad üldgeograafia raskemad osad koondada end. VII. klassi õppekavasse, kus ühtlasi rõhku tuleb panna õpilaste geograafiliste teadmiste süvendamisele (üksikute maastikkude ja maade geograafilise käsitamine).

Viimane referaat oli G. Reialilt „Õpetajate edasiharimisest“. Siis algatati koosolijate poolt veel tosin küsimusi, mis üht ehk teist viisi lahendati. Avaldati soov, et suvekursuste eeskavad mitte väga laialdased ei oleks, enam üksikuid küsimusi põhjalikult käsitaks. Samuti sooviti, et seesugused konverentsid vähemalt igal aastal korduksid, ühtlasi olgu konverentsi ajal ka õpilaste konverentsi kokkukutsujat komisjoni paluti tööd teha ülemaalse konverentsi kokkukutsumiseks. Hilja õhtu lõppes töö, osavõtjad lahkusid hääs meeleolus, üksteisele jälle nägemist ülemaalsel kongressil soovides.

Kongressi kõrvalruumidesse olid Naisgümnaasiumi õpetajad D. Koppel ja A. Abrenkov-Ein Tartu keskkoolidest hää kogukese õppevahendeid, loodusteadedeid, kirjandust ja õpilaste töid kogund. Ka k.-ü. „Loodus“ ja „Agronoom“ näitasid, et nad koolile midagi pakkuda suudavad. Väljapändud eksponaate vaadeldi tähelepanelikult.

Õpetajaskonnale arutuseks.

Korrapidamise kohta koolis on lahkeliisid kuulda, sellepärast tuleks küsimust üldiselt arutada.

Korrapidamine on kasvatusliselt niisama tähtis ülesanne, kui ainete õpetaminegi, millisest seisukohast õige nähtus ei ole, et õpetajad — koolijuhatajad vahetundidel ja maakoolides ka õhtusel õppimise ajal korrapidamisest loobuda tahavad, seda pääasjalikult teiste õpetajate kohuseks pidades. See küsimus käib küll otsekohe pedagoogika nõukogu otsustamise alla, aga ometi arvavad mõned juhatajad, et korrapidamine nende kohustus ei ole. Kooliseaduses sarnast korda ettenähtud ei ole, eraldi algkoolis, vaid seadus määrab korrapidamise terve õpetajaskonna hoole; muidu ei oleks ju ka töö ja kohustuste jaotus õiglane, kui mõnel õpetajal üle päeva või koguni 4 päeva nädalas korrapidajaks tuleb olla, aga juhatajal mitte sugugi. Kantselei tööde ja muude kooli tööete korraldamiseks on juhatajail iga klassi kohta 2 tundi teistest vähem nädalas määratud, klasside arvu järele on nende palgaaste 1—2 astet teistest kõrgem ja kooli ülespidaja poolt paremad korterid. Linnades teistel õpetaja-

tel natuuris korterit peaaegu ei olegi, mis müüdsel korterikitsikuse ajal kaaluv plus on. Mõnel üksikul koolijuhatajal puudub sennini sarnane mõnusus. Nii-suguseid eesõigusi saab juhataja nende talituste eest, mis pääle tunniandmise ette tuleb. Suur osa üldisest kooli asjaajamisest tehakse klassijuhatajate ja raamatukogu korraldaja poolt ära. Loo-giliselt on korrapidamine tervel õpetajaskonna kohustus ja annab juhatajale võimaluse rohkem õpilaste ülespidamisega tutvuda, sest temal, kui kooli esi-tajal, tuleb ikkagi teistest rohkem otsusi anda ja küsimusi lahendada, kuna mui-du need klassid, kus juhatajal õppetundi ei ole, temale päris võõraks jääksid. Ka mõjuvad juhataja märkused õpilastesse rohkem. Kokkuvõttes jääb väga soovi-da, et koolijuhatajad korrapidamisest kõrvale ei katsuks puigelda, siis oleks küsimus õigemini lahendatud. Endisel ajal sarnast keeldu kuulda ei olnud. Küsimus jääb muidugi eelarutuseks ja seisukoha võtmiseks iseäranis järgmise õp-peaasta kohta.

See väide käiks pääasjaliselt algkoo-lide kohta. Keskkoolis on juba teine korraldus. T.

Kroonika.

Pedagoogiline nädal.

Eesti Õpetajate Liidu juhatus poolt Tallinnas juulikuul lõpul korraldatavate pedagoogilisele nädalale saadab Saksa-maa keskinstiituit Liidu juhatus ette-panekul 5 lektorit, kes töökooli üle teo-reetilised ja praktilised loengud toime pa-nevad. Pedagoogilise nädala eel korral-dataval õpetajate päeval kõneleb Ameerika koolidest haridusnõunik F. V. Mik-kelsaar, kes selle küsimusega tutvumiseks Ameerikasse on sõitnud ja para-jasti õpetajapäeva ajaks säält tagasi jõuab. E. M.

Ülevirumaaline lastepidu.

11. juunil s. a., mil Virumaa kooli-valitsuse poolt Rakveres koolide näitus toime pannakse, korraldatakse ka Las-tekaitse Ühingu Virumaa osakonna poolt Rakveres Rahvamaja Seltsi aias II üle-

Virumaaline lastepidu. Lastepidu ees-kavas on tähtsam osa laulule antud. Sennini on üles antud 900 lauljat. Pidul puhast sissetulek läheb nõrga tervisega laste suvekolonii ülespidamiseks. Pidule järgneb 12. juunil õppekäik tööstuslis-tesse asutustesse ja tähelepanemisvääri-listesse kohtadesse. E. M.

Rahvusvaheline õppevahendite näitus Tallinnas.

Tallinna koolivalitsus korraldab Tal-linnas 10. juulist 10. augustini s. a. tü-tarlaste kommertskoolis rahvusvahelise õppevahendite näituse. Näitusel esine-ivad Eesti, Saksa ja Prantsuse õppeva-hendite töökojad. Prantsuse haridusmi-nisteeriumi esitaja on koolivalitsusele ju-ba saatnud väljapandavate asjade nime-kirja. Muuseas on väljapanekute hulgas ka hulk teadusliste tööde instrumente.

Kuna õppevahendite näituse aeg osalt kokku läheb Õpetajate Liidu poolt korraldatava pedagoogilise nädalaga ja õpetajate päevaga, siis on viimastest osavõtjail ühtlasi võimalik ülevaadet saada kahe tähtsama välisriigi õppevahenditest.

E. M.

Lõpueksam avalikkudes ja õigustega era keskkoolides.

16. mail s. a. avaldas haridusministeerium korralduse, mille järgi käesoleval aastal keskkooli lõpetajail kirjalikud tööd tulevad teha.

Üldine kirjalik eksam on 24. mail s. a. kell 9 homm. Kahe pedagoogikanõukogu esitaja ning eksaminantide juuresolekul avab koolijuhataja eksami algul kinnipitseritud ümbriku, milles sisaldub eksami kirjaliku töö teem. Kui teem avaldatud ja tarvilikud vormilikud seletused antud, asutakse tööle, mis võib kesta 5 tunni. Tööd tehakse vähemalt kahe pedagoogikanõukogu liikme alalises järelevalvel. Õpilased tuleb mahutada kooli suurima sse ruumi, võimalikult üksikult eraldatud laudade juure. Õpilased ilmuvad eksamide ilma paberita, mappideta ja raamatuteta. Kirjutuspaberi

saavad õpilased õppeasutuselt. Välja minna lubatakse õpilastel ainult ühekaupa; sääljures annavad nad oma tööd järelevalvaja õpetajale, kes paberile märkuse teeb õpilase väljamineku ja tagasituleku aja kohta. Õpilasile, kes eksamile hiljaks jäävad või vabandatavail põhjusil eksamile ei saa ilmuda, antakse tagavara teem 27. mail kell 9 homm. ülalnimetatud tingimusil. Valmis töö vaatab läbi kolmeliikmeline komisjon, millest võtavad osa lõpuklassi aine õpetaja ja koolijuhataja. Eksamitööd tulevad saata haridusministeeriumile hiljemalt 15. juuniks s. a. (Minu harvendused, E.M.).

Kas ei oleks otstarbekohasem olnud ühe teema asemele kaks või kolm saata, mille hulgast eksaminant ühe valida võiks? Ja, teiseks, kas on põhjendatud umbusaldus pedagoogikanõukogu vastu, mis peegeldub selles nii üksikasjalises ettekirjutuses.

E. M.

Järvamaa õpetajate päev

mis 28. ja 29. mai peale oli kindlaks määratud, on õppetöö kestvuse tõttu edasi lükatud ja peetakse ära 11. ja 12. juunil s. a. Paides, naisgümnaasiumi ruumes.

Organisatsioonide teated.

Kose õpetajate ühingu pääkoosolek

oli 29. jaan. s. a.

Koosolekul andis juhatus aru möödäläind aasta tegevusest, kus ta muu seas rõhutas, et aasta algul kõigiti püüdis õpetajaid ühingu liikmeks koondada. Sel oli ka tagajärgi, sest ühingul oli siis päale 20 liikme. Teisel poolaastal loobus juhatus sarnasest pääletükkivast koondusest ja selle tõttu jätsid õpetajad 1) Adeele Trompet, 2) Adeele Lillenberg, 3) Alma Mutli, 4) Eliise Sagris (Kütt), 5) Selma Tõnnisson, 6) Nikolai Limberg ja 7) Johanna Saar oma liikme maksud maksmata ning ei ilmunud ka kordagi pääkoosolekule. Juhatus oli nad oma nimekirjast maha kustutam. Pääkoosolek kiitis juhatus tegevüsi hääks ja otsustas nende 7 lahkund õpetajate nimed „Kasvatus'es“ avaldada.

Aasta lõpul oli ühingul 10 mees- ja 6 naisõpetajat. Seega oli Kose kihel-

konnas 9 mitte ühingusse kuuluvat õpetajat.

Edasi kanti ette aasta aruanne, mille pääkoosolek kinnitas.

Ühingul oli 1921. a. tulused 16048 m. 40 p.; kulused 11267 m. 40 p.; 1. jaanuariks 1922. a. jäi raha järele 4781 m.

1922. aastal otsustati „Kasvatuses“ toetuseks anda 1000 m. ja ühingule tellida „Kasvatuses“ kõik aastakäigud. Ka otsustati pidada pedagoogilis-metoodilisi koosolekuid, kus õpetuse andmise üle koolides läbi räägitakse. Neid on siamaale juba kaks koosolekut hääde tagajärgedega peetud.

Juhatusesse 1922. aastaks valiti: 1) T. Talbak (endine neljat aastat), 2) Anton Schmidt (uus) ja J. Maasikas (uus). Revisjoni-komisjoni: J. Jürgenson, T. Lääne ja G. Lindvest. Juhatus jagas oma vahel ametid järgmiselt: esimees T. Talbak, kirjatoimetaja A. Schmidt ja kassapidajaks J. Maasikas. T.

Kõigile õpetajaile.

Viimasel ajal on tekkinud mitmes maakonnas sekeldusi ja arusaamatusi õpetajate ja koolivalitsuste vahel. Tülide põhjuseks on olnud enamasti koolivalitsuste korraldused, nagu: õpetajate registreerimata jätmine, ametist tagandamine sekeldused koolimaadega, korteriolude korraldamatus jne. Näib, et mitmed koolivalitsused omas võimumaksmapanemise tuhinas jätaavad kõrvale igasugused seaduse nõudmised ja talitavad oma hääksarvamise järele. See avaldub selgelt selles, kuidas toimetatakse õpetajate lahtilaskmisi: siin ei otsita mingisuguseid põhjusi, ei kuulata isegi lahtilastavat üle, vaid otsustatakse administratsiooni äranägemise järele; ja kuigi mõnes kohas on uurimisi ette võetud, siis tehakse seda nagu kodusel teel, ilma tunnistajate seletuste protokolleerimata, ja otsus põhjendatakse uurija isiklikele muljetele. Et õpetaja saatus ei või oleneda Eesti vabariigis ühe või teise asuuse „hääksarvamisest“ ehk mõne revidendi isiklisest muljeist, peaks olema kõigile selge, kuid kahjuks ei ole see veel nõnda. Sellepärast tuleb õpetajail otsida kaitset kõrgemates instantsides ja isegi kohtus.

Eesti Õpetajate Liit tahab ka siin oma liikmeile abiks tulla. Liidu juhatus on võtnud omale juriidilise nõuandja, kes seaduslikust küljest kõik tarvili- sed küsimused läbi kaalub ja oma otsuse annab (juriidiliseks nõuandjaks on vann. advokat A. Birk, elab Suur Karja tän. nr. 15); pääle selle asutas juhatus kutsehuvide toimkonna, kes kõik kutsehuvidesse puutuvad küsimused üksikasjaliselt läbi arutab, tarvili- sed materjaalid kogub ja oma motiveeritud arvamise Liidu juhatus- ele esitab.

Kutsehuvide toimkond pöörab kõikide õpetajate poole ettepanekuga, et nad igasugused arusaamatused püüaksid lahendada kõige päält kohaliste õpetajate ühingu- te ja maakonna liitude abil ja kaudu. Kui lahendamine sääli võimata, siis aga pööraksid ülemaalse Õpetajate Liidu

Kutsehuvide toimkonna poole maakonna liidu kaudu, saates toimkonnale kõik asjasse puutuv materjaal ühes kohaliste organisatsioonide motiveeritud arvamis- tega. Toimkond toonitab iseäranis kõige materjaali saatmist, sest on ette tulnud, et Liidule saadetakse ühe- külg- sed andmed, mille põhjal toimkond ei saa õiget seisukohta võtta. Materjaalide hulgas olgu küsimuse faktilise külje üksikasjaline kirjeldus ja kõikidest dokumentidest liht ära kirjad.

Hää vahekorraldajate alalhoidmise suhtes õpetajaskonna ja kooli administratsiooni vahel lasub suur vastutus õpetajate esi- tajate pääl koolivalitsuste haridusnõuko- gudes ja hoolekogudes. Paljudki väär- nähtused ja ülekohtused korraldused oleksid ehk nii mõnelgi pool tulemata jäänd, kui õpetajate asemikud oleksid agaramalt üles astund. Õpetajate esitajad nimetatud asutustes pea- vad pidama õpetajate huvide kaitse sama tähtsaks, kui iga teise koolikorral- duse küsimuse, ja peavad selle eest jul- gesti välja astuma. Et neil suurem au- toriteet oleks, tuleb neil luua ligem kon- takt õpetajate organisatsioonidega. Pai- guti ei ole õpetajate asemikud aastate jooksul oma valijatele aru andnud, ja on selle tagajärjel õpetajaskonnast kau- gele nähkund. See on soovimata nähtus, mis soovimata arusaamatusile hõlpsa pinna soodustab.

Toimkond kutsub üles õpetajaid hää vahekorraldajate alalhoidmisele kooli ad- ministratsiooniga. Kuid see vahekorraldajate peab asuma vas- tastikusel huvide austami- sel. Igasugused õpetajate huvide rikkumisele astugu ühingu- d ja liidud energili- selt ja õpetajate seisukoha vääriliselt vastu.

Toimkond on valmis alati abiks ole- ma ja juhatus- t andma.

E. Õp. L. Kutsehuvide toimkond.

Ajakirjandus.

(Ajakirjade sisu ülevaade).

Tulev Eesti nr. 4-5: J. Rosental: Karskuspühad. V. Ernits (pildiga): Karskuspühaks 6.—7. mail 1922. V. Ernits: Karskustöö Eestis 1921. ja 1922. a. algul. XII Eesti karskuskongress. E. K. Kesктоimkonna 1921. a. tegevuse aruanne. Prof. M. J. Eisen (pilt ja elulookirjeldus). Dr. R. Tamm: Inimene ja alkohol. —ss%: Ärka, mu Eesti. A. Juhanson: Karskus ja ilma-vaade. E. Pedriks: Kodu ja karskus. Laste karskustund. Mustvee-Avinurme kihelkonna kongressi resolutsioonid (osavõtjate pildiga). B. Mülberg: Rahvama-
jad. Dr. Robert Hercod (pilt, tegevuse kirjeldusega). Karskusosakond teiste Seltside juures. Piirituse tootmine Eestis hooegade järele (4 tabelit).

Uued raamatud.

Gustav Suits: Lapse sünd. Uusi keeli vanal kandlel. Ballaad. Kirjastus a.-s. „Varrak“ Tallinnas, 1922. Hind 150 mrk.

Karl von Freymann: Pä-rast üheksandat termidoori. Miniatiür 1 vaatusen. Tõlkinud Hermann Jänes. A.-S. „Varraku“ kirjastus, Tallinnas 1912. Hind 30 mrk.

Johannes Semper: Jäljed liival. Teine trükk. „Varraku“ kirjastus Tallinnas MCMXXI. Hind 50 m.

H. Pezold: Saksa keele õppe-raamat Eesti rahva- ja keskkoolidele. Teine õppeaasta. A.-S. „Varraku“ kirjastus, Tallinnas 1922. Hind 90 mrk.

Andres Loo-rits: Vallaoma-valitsuste võimkond ja kohused. Käsi-
oamat vallavalitsu:tele ja vallanduko-
gudele. A.-S. „Varrak“, Tallinnas 1922. Hind 100 mrk.

Ajakirja „Kasvatuse“

==== tellimisi ====

võtavad vastu kõik postkontorid.

Peale postkontorite võtavad tellimisi vastu:

Tallinnas: K.-ü. „Kool“, Suure Karja tänav,
Tallinna õpetajate Seltsi asjaajaja õp. J. Tamm, seltsi büroos,
Gogol'i tän. 4.

Pärnus: Pärnu õpetajate osatühisuse „Liidu“ raamatukauplus.
Pärnu õpetajate ühingu kassahoidja õp. J. Mühlbach.

Narvas: Narva õpetajate Seltsi esimees õp. J. Sõster.

Tartus: „Postimehe“ raamatukauplus.
Op. J. Soll, Tartu õpetajate Seltsi büroos, Jaani tän. 14.

Viljandis: Viljandimaa õpetajate Liidu raamatukaupluses hra A. Moks.

Rakveres: Eesti õpetajate Vastastikku Abiandmise Seltsi raamatukauplus.

Paides: Tarvitajate ühisus „Iva“.

Järva-Jaanis: Õpetajad M. Väli ja J. Laan.

KASVATUSTEADUSLINE AJAKIRI

„KASVATUS“

ilmub Eesti Opetajate Liidu väljaandel 2 korda kuus igal 15. ja 30. kuupäeval endises suuruses..

„KASVATUSES“ ilmuvad kirjutused kasvatus- ning hingeteaduslistest ja metoodilistest. kui ka koolikorralduslistest küsimustest, teated koolielu tähtsamaist sündmustest, eriti kooliuuendusest liikumisest kodu- ning välismaal, ülevaated koolitööst, koolikirjandusliste toodete arvustused ning ülevaated ja teated õpetajate kutseühingute tegevusest. 1922 a. kevadel hakkavad koolikohtade osas ilmuma teated vabaist koolikohtadest, teenistusest õpetajaist jne.

Eriolist tähelepanu lubab „KASVATUS“ tegeliklukkude kasvatus-õpetusliste küsimuste lahendamisele ja koolikirjanduse arvustusele. Üheks tähtsamaks ülesandeks peab „KASVATUS“ töökooli küsimuse selgitamist. Üldkasvatus- ning hingeteadusliste küsimuste käsitlemisel paneb „KASVATUS“ rõhku aine lihtsusele ja arusaadavale, populäärsel käsitlusviisil peale.

Organiseeritud õpetajaskonna häälekandjana loeb „KASVATUS“ omaks tähtsamaks ülesandeks kaitsta meie kooli ja tema huviseid, selgitades küsimusi kooli korraldamise ning juhtimise ja õpetajate kutseühingute alalt.

Sellepärast peaksid meie ainukest kasvatus-õpetuslistest ajakirja lugema kõik meie kooli- ning haridustegelased, eriti aga iga õpetaja, kes tahab seista oma kutse ja ajanõuete kõrgusel. Huvi „Kasvatuse“ vastu ei tohiks puududa ka meie haritud lastevanemad, kui ka kõigil neil, kes tähtsaks peavad meie rahva kasvatust ja haridust.

„KASVATUSE“ kaastööliseks on Eesti õpetajad kooliarstid ja haridustegelased. Eriti on kaastööd lubanud järgmised õpetajad, haridus- ning koolinõunikud, kooliarstid ja haridustegelased:

J. Annusson, Riigikogu hariduskomisjoni ja Eesti Opet. Liidu esimees, keemik; **Chr. Brüller**, Tallinna linnakoolinõunik, arvuteadlane; **I. Eschstamm**, Pärnu tütarl. güm. direktor; **J. Johanson**, Harjumaa koolinõunik; **Dr. H. Jürgenson**, tegelik arst; **J. Kalkun**, Tallinna õp. seminaari loodusteade õpetaja; **J. Kents**, Tallinna õpet. seminaari maateaduse õpet.; **O. J. Kiesel**, Tallinna poegl. kauband. kooli õpetaja; **J. Kiivet**, tehnikumi õpetaja, arvuteadlane; **J. Koppel**, Saaremaa koolinõunik; **A. Kuks**, Tallinna linnakoolinõun., hingeteadlane; **A. Kurvits**, Tartumaa koolinõunik; **A. Kõiv**, Valga maak.- ja linnakoolinõunik; **J. Käis**, Võru õpet. semin. direktor, loodusteadlane; **O. Kilgas**, kunsttööst. kooli õpetaja; **A. Kivi**, Haapsalu õpet. seminaari õpetaja; **H. Linsi**, **A. Luur** ja **M. Meos**, Virumaa koolinõunikud; **F. V. Mikkelsaar**, haridusministri abi ja haridusnõunik; **O. Mäik**, Pärnu linna ühisrealgüm. direktor; **H. Männik**, loodusteadlane; **N. Neuhaus**, Tallinna II. realkooli direktor, arvuteadlane; **G. Ollik**, haridusminist. kooliosakonna juhataja; **Cand. hist. V. Orav**, Tallinna poegl. güm. õpet., ajaloolane; **V. Peet**, Tallinna poegl. güm. inspektor; **Prof. J. Piiper**, loodusteadlane; **J. Port**, loodustead. üliõpil.; **J. Piiskar**, Riigikogu liige; **Dr. M. Püümaan**, Riigikogu liige, kooliarst; **V. Raam**, Rakvere õp. semin. direktor, keeleteadl.; **A. Reeben**, Tartu linnakoolivalitsuse juhataja, loodusteadlane; **H. Reimann**, õpetaja, hingeteadl.; **H. Roos**, Tallinna õp. semin. direktor, hingeteadlane; **Prof. D. Rootsmann**, täheteadl.; **M. Roots**, Viljandimaa koolinõunik; **Assist. Jaan Rumma**, loodusteadl.; **J. Rummo**, Vestholmi güm. õpetaja; **R. Rägo**, Riigikohtu prokuröör, õigusteadlane; **Mag. A. Saareste**, (Saaber), keeleteadlane; **H. Summer**, Harjumaa koolinõunik; **V. Tammann**, Tartu linnakommertsikooli inspektor; **J. Tork**, Tartu õp. semin. direktor, ajalooeadl.; **Cand. hist. P. Treiberg**, ajalooeadlane; **A. Usai**, Petserimaa koolinõunik; **A. Veidermann**, Tallinna linnakooliv. juhataja, loodusteadlane; **Dr. phil. Väisälä**, Tartu ülik. professor; **A. Üunapuu**, Eestikeele õpet. Tallinna II. realkoolis; **J. Üunapuu**, Haapsalu õpet. seminaari direktor; **K. Üunapuu**, Tallinna II. realkooli õpetaja; **E. Enno**, Läänemaa koolin.; **G. Reial**, Tartum. koolinõunik.

„Kasvatuse“ tellimishind on

aastas	500 marka,
poolaastas	250 „
veerandaastas	125 „
üksiknumber	25 „

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid. Üksiknumbrid saadaval igas paremas raamatukaupluses. Endiseid aastakäike on veel saada.

Et „KASVATUSE“ lugejaid üle maa,

ON KUULUTUSTEL

kõige otstarbekohasemal paigal „KASVATUSES“. Seda peavad eriti silmas kirjastus-, kooli- ja sporditarvete valmistusärid, raamatu- ja kirjutusmaterjaali kauplused, sest „KASVATUS“ viib nende äriteadete otsukohta kõige püsivamaile tarvitajatele — kõigile koolidele kõigis kodumaa nurkades. Loomulik, et koolivalitsused õpetajate valimistekuulutusel avaldavad tingimata „KASVATUSES“, kust kaudu valimised asjast huvitatuile kõige paremini teatavaks saavad.

Kuulutuste hinnad on: terve lehekülge — 2000 marka, 1/2 lehekülge — 1000, 1/4 lehekülge — 500, 1/8 lehekülge — 250 marka. Õpetajate valimiste ja kohaotsimiste kuulutusel 1/8 lehekülge suuruses 200 marka. Alalistele ja mitmekordselt kuulutajatele hinnaalandus.

„KASVATUSE“ toimetuse ja talituse.

Address: TALLINNAS, Pikk tän. 54. Kõnetr. 14-63.

